

Bernal, 31 d'agost de 1983

Estimat Joaquim,

La mort, absurda, de l'amic Romeu em va colpir com un cop de maça. Ja recordaras que, durant la meva estada entre vosaltres, vaig fer una excursió amb ell a Tarragona i Santes Creus. En Romeu l'havia conegut quan vingué a Buenos Aires amb la companyia de la Núria Espert, quan feia Yerma. L'any 80 ens vam veure de nou a Barcelona i, per bé que la correspondència no era massa fluida, no vam perdre més el contacte, i aquest cop, penso que els lligams de la nostra amistat s'havien enfortit encara més. Després de tornar a Buenos Aires, li havia enviat el vocabulari "nadast" de la Taronja mecànica perquè me'l corregís, quant a l'adaptació fonètica que jo havia fet... En fi, ara m'havia quedat una carta d'ell sense contestar. I l'he contestada ara. La resposta l'he enviada a en Rendé per veure si la podia fer publicar a l'Avui. Tanmateix, la publicarem a l'Aplec d'O.C.C., o sigui que, si-gui ~~vom~~ sigui, ja la llegiras.

Bé, vosaltres us foteu de calor, i nosaltres ens cardem de fred. Així van les coses en aquest món i mai no estem contents ni satisfets del tot. Com m'hauria agradat de tastar aqueix rosat empordanès de can Xarina, tu!

No, no, jo no crec que, respecte a l'afer Placa del Diamant hi hagi hagut cap maniobra, eh? Jo ho vaig denunciar com una badada per part del tenidor dels drets de traducció, la qual cal tenir-la en compte per tal que no es torni a produir amb d'altres llibres. Ara, de fil en agulla, vaig barrinar que la cosa podia venir pel cantó de Planeta, per la liasson que han establert amb la Sudamericana. Naturalment, veig que estava errat d'osques. Per descomptat que d'en Sales i la Marta Pessarrodona no en tinc res a dir, ans al contrari, em mereixen un gran respecte. Penso que, simplement, valdria la pena que, de cara a l'esdevenidor, en els contractes de venda de drets hi figurés la clausula que obligués a fer constar en l'edició del llibre el ~~titol~~ original i el nom del traductor, tal com ho estableixen els editors nord-americans.

Ara mateix, s'ha produït un cas similar amb la pel·lícula La Placa del Diamant, que han presentat en el "Festival del Cine Español": la versió ha estat la doblada al castella, i no pas una versió catalana subretolada, com hauria calgut que fos. Per tal com al diari Clarín (patrocinador del festival) anunciaven: "Doce prees-trenos en versiones originales", nosaltres (O.C.C.) vam escriure una lletra a l'esmentat diari esclarint el fet, però no ens l'han publicada. Jo li he enviat fotocòpia a en Rendé per si el Dr. Scopus en vol fer algun comentari. És evident que en aquest cas ha estat el Ministerio de Cultura de España (Dirección General de Cinematografía) qui ha jugat la carta, però això ens ha de fer obrir els ulls per veure que mentre no maneguem nosaltres mateixos la projecció a l'exterior de la

nostra cultura, ens faran sempre la traveta i els nostres valors se'ls faran seus sense cap escrípol. Nosaltres estem d'allo més orgullosos pensant que Miró, Dalí i Pau ~~Ca~~als (i d'altres) són coneguts universalment com a catalans. Ai, pobrets! La realitat és tota una altra, car sempre apareixen esmentats als diaris com a españoles.

Em guardaré ben bé prou d'obrir cap mena de judici respecte als escriptors que publiquen en català a Planeta. La qüestió és que escriguin en català i no hagin de fer cap concessió respecte al contingut del llibre, i llestos. El meu comentari apuntava directament a Lara, tot fent la ironia de dir que el dia de demà es presentara com el salvador de les nostres lletres; naturalment, em referia al pare.

Respecte al nostre epistolari... Doncs, sí, em sembla que tens tota la raó. Potser valdria més que el deixem per a la posteritat. L'únic que crec és que cal dir-li ho a en Garcia Grau i agrair-li l'interès que s'ha pres.

Com notaràs, jo no tinc ganes de discutir, malgrat que tu t'hagis entestat a dur-me la contrària. Saps per què? Perquè estic eufòric! Avui, ni que em diguessis cul d'olla, no m'enfadaria. Que m'ho dius? Doncs, mira, jo tan tranquil! Veus? HE ACABAT LA TRADUCCIO DE LA FIRA!!!! Hurra! És tan feixuc el pes que m'he tret de sobre, que tinc la sensació que, si m'ho proposava, sortiria volant cap al cel. De manera, doncs, que tot em va bé. Ara l'acabaré de repassar, entre demà i demà passat, i l'enviaré a can 62, per posar tot seguit fil a l'agulla i encetar la Taronja, que aquests de l'Enciclopedia la volen amb pressa. Per cert que he rebut el Diccionari que han editat. Penso que és molt útil, oi?

Home! És clar que la Rosa hauria de mirar de confegir algun assaig sobre aquestes autores! Em sembla que fóra molt interessant que ho provés. I que no en faci cas d'això dels "complements directes". Jo mateix tampoc no he sabut mai que redimonis són, i, mira, vaig escrivint... i de quina manera! La Fira de Vanitats té més de nou-cents fulls! Fora conya, m'agradaria molt saber que opina del llibre de la Simone!

En aquest merder que m'expliques sobre el premi St. Jordi de la Generalitat, si no fos que potser no queda bé, diria que n'hi ha per sucra-hi pa. Ara: malgrat que les noietes de 17 anys també són la meua flaca (quins crapules que som!), en aquest cas allo que més m'admira és l'enginy que ha demostrat posseir la mossa per sortir del pas. Jo, com la Rosa, no me l'acabo d'empassar, l'explicació que hi dona. Però, haig de convenir amb tu, que vau ser molt sagaços en detectar un bon poema entre tants.

Suposo que has rebut les fotocopies dels articles que han reproduït al "Brusi", originàriament apreguts a l'Aplec d'OCC. Per tal com la temàtica em sembla que entra en la convocatòria del premi de periodisme de "Casa Nostra" de Suïssa, he en-

viat els cinc que demanaven a les bases, per veure que passa. Sempre és una forma, si més no, de participar en la commemoració del seu XXe. aniversari.

Ja he rebut exemplars de "Un tramvia anomenat Desig", que ha publicat l'Institut del Teatre. I també m'han arribat els llibres que em vaig fer enviar per correu, aplegats durant el períple del terror, i uns quants que m'ha enviat en Garcia Grau, entre els quals hi ha el dietari de l'Oriol Pi de Cabanyes i el de Feliu Formosa (els quals, per cert, trobo que són tan personals i actuals com el nostre epistolari), i els Contes llibertaris de l'Agustí Pons (no són gran cosa). He llegit, darrerament, Un home de l'Oriana Fallaci, que m'ha agradat força.

Tornant al que et deia tot passant en les fotocopies dels articles que et vaig enviar, no hem vist l'Avui del 26 de juny, per tal com devia caure en la curta època que vam estar sense rebre'l per problemes administratius. De manera, doncs, que espero que me l'enviïs. No cal que et digui com m'alegra saber que has mostrat el teu pamet per la TV i que t'hagin reposat el Borinot. Vaig veure, això, sí, "El nen de la meua escala" que et va dedicar en Tísner, així com el de la Maria Antonia i el d'en Quim Soler. Em va fer il·lusió retallar-los, car els trobo molt ben fets i simpàtics, aquests esbossos, oi més coneixent els originals.

No sé que deu haver passat amb l'Associació de traductors, car el teu amic Urpinell no ha donat senyals de vida. O bé tenen massa socis i ja no en volien cap més o bé es devia perdre la meua lletra, o potser esta molt enfeinat endegant el diari en Angles "Catalonia", que anunciava en una entrevista a l'Avui.

El 16 de setembre farem la conferència "Introducción a la cultura catalana" a la Universitat Nacional de La Plata, com a primer pas per a la creació d'un centre d'estudis catalans a la Facultat d'Humanitats d'aquella casa d'estudis. En aquests moments estic gestionant una entrevista amb el dega de la Facultat de Filosofia de la Universitat de Buenos Aires, per tal d'engendar una cosa semblant a això de La Plata o, encara millor, fundar-hi una càtedra de llengua i literatura catalanes. Per al Centre de La Plata, ja hem rebut la promesa de col·laboració de l'IPFCC. Ara estic esperant la reacció de la Generalitat. Confiam que, en tot això, el diable no hi fiqui la cua.

A les envistes de les eleccions, ens movem en un vaixell que va a la deriva enmig d'una mar agitada per un desfermat temporal. Sembla que el timó s'ha escapat de les mans dels governants de facto. L'aspecte més trist de tot això és que, segons sembla, les forces que segurament aferraran el timó, després de les votacions, són les de signe feixistoide. Amb els augments dels articles de primera necessitat (el de la carn arriba al 40% aquest mes), suposem que la inflació pot arribar a nivells altíssims, vorejant el 50% mensual. Apa, queixeu-vos, vosaltres! En canvi, els augments de sous són ben bé com una almoïna. Mira, ves-me buscant un "pues-tu" a la Caixa, tu!

Per cert, hi tens de bo amb la gent de "La magrana"? Em sembla que tenen una col·lecció en la qual publiquen traduccions, oi? Podrien necessitar algú més? Arribat el cas, a qui hauria d'adreçar-me per oferir-me com a traductor? T'ho dic perquè les perspectives a can 62 i a Proa no les veig massa clares. En Vallverdú em va parlar de traduir algun assaig filosòfic, perquè ja no tenen res més de literatura; i en Carreras, de l'Enciclopedia, ho ha deixat penjat, de moment. O sigui que, quan acabi La taronja, no sé que faré. Aniria bé que els de 62 engegessin una col·lecció d'autors d'aquest segle, oi?

No vull fer-me pesat, però et recordo la meua petició en el sentit de demanar a la colla de l'Ofelia que cadascú d'ells em dediqui un dels seus llibres. En tot cas, si trobes que no queda bé que ho faci pel teu conducte, hauries de donar-me les seves adreces i els escriuria directament. En realitat, vaig ser un banau de no haver-hi caigut quan era a Barcelona. Però, Déu ens en guard d'un ja està fet, diuen. Penso que no s'ho poden prendre pas malament, ans al contrari, haurien de sentir-se afalagats pel fet que algú s'interessi per la seva obra. Vaig veure que en Jaume Cabré havia guanyat el Bertrana, oi? Felicita'l de part meua.

Esperant que la calor vagi de baixa i que deixin de calar foc als boscos, m'acomiedo de vosaltres. Saluda a Rosa, però amb un petó, eh?, i no pas amb un "Hola, Rosa!", com fas quan ella et demana que em saludis, i rebeu l'afecte de la Isabel i del vostre